

Prologas

*Tridentas, 1551 metų spalio 8-oji,
iki iškilmingo Visuotinio Bažnyčios
susirinkimo atidarymo liko trys dienos*

Karlota turėjo vieną vienintelį tikslą: nužudyti popiežiaus sūnų. Tik dėl šios priežasties ji atkeliavo į Tridentą iš Romos, tik šiuo tikslu ji vis dar tebesivertė tuo nekenčiamu kekšės amatu, visa širdimi trokšdama atimti gyvybę devyniolikmečiui Inocentui – kardinolui Inocentui, – nors net pati gerai nežinojo, kaip jai pavyks tai padaryti. Kartais jai net sapnuodavosi, kaip tamsią naktį persekioja jaunuolį, įsisupusi į platų apsiaustą su gobtuvu, ir, nutykojusi palankią progą, įsmeigia jam į nugarą durklą. Tuomet sapne ji patirdavo didžiulį pasitenkinimą, o širdyje suskambėdavo tūkstančiai varpų. Taip, kartais ji sapnuodavo Inocentą, nors, tiesą pasakius, nė karto nebuvo jo regėjusi.

Ji lėtai pylė šilto vandens srovelę ant kliento pėdų. Salvatorei Bertanui tai nepaprastai patiko, jis pareikalavo iš jos ir šios paslaugos. Išsidrėbęs ant lovos pusiau gulomis jis skleidė nepaprastą pasitenkinimą turėjusius reikšti garsus, tačiau iš tiesų jie buvo kur kas panašesni į sutrikusio virškinimo bėdų kamuojamo žmogaus kūno aimanas. Drebančius, brangiais žiedais apmaustytus pirštus buvo sukryžiaavęs ant nuogos krūtinės, tarytum melstųsi, akys užmerktos.

– Taip, – murmėjo jis tik židinio ugnies ir žvakės liepsnos apšviesto kambario prietemoje. – Daryk taip ir toliau.

Ji masažavo jam pėdas, pirmiausia kairės, paskui dešinės kojos padą. Bertanis išaiškino jai viską iki pačios mažiausios smulkmenelės, kad tik ji nesupainiotų. Ji aptarnavo jį pirmą kartą. Nors jis

* Dantė Aligjeris. *Dieviškoji komedija. Pragaras III, 9*. Vertė A. Churginas. (It.: *Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate!*) Čia ir toliau – vertėjos pastabos.

gana dažnai buvodavo Romoje, jai dar niekuomet neteko pas ji viešėti, nes Bertanis turėjo nuolatinę sugulovę – septyniolikmetę merginą liūdnomis akimis ir lyg keistos ligos paženklintu, mėlynių nusėtu kūnu. Prieš kurį laiką mergina jį paliko, tiesiog pabėgo nuo jo, ir šis faktas dar ilgai davė peno *Amžinojo miesto* kekšių paskaloms. Karlota neprisiminė jos vardo, atrodo, jis prasidėjo raidėmis „Dž“, bet tiksliai pasakyti ji dabar tikrai negalėtų. Ji niekadosisnekučiuodavo su savo kolegėmis, nes, kitaip nei jos, neįautė nei potraukio, nei kokių nors kitų emocijų savo darbui – nei skausmo, nei pasitenkinimo, nei pasibodėjimo. Dieną naktį Karlotos siela buvo užvaldęs amžinas jos gyvenimo palydovas: didžiule neapykanta ir pagieža alsuojantis pyktis.

– Pakaks, – ištarė Bertanis.

Karlota krestelėjo juodus plaukus ir nepaprastai atsargiai, lyg liesdama vertingą meno kūrinį, nušluostė jais jam kojas. Bertanio pėdos niekuo nesiskyrė nuo bet kurio kito senio kojų: jaugusiais kreivais nagais, gausiai plaukais apžėlusiais pirštais, tačiau Karlota nekreipė į tai dėmesio. Per ketverius metus, versdamasi kekšės amatu, ji prisižiūrėjo tokių šlykštynių, kurias prisiminus senasis Bertanis atrodė žavingas it Apolonas. Tačiau Karlota stengėsi jam įtikti visai ne dėl kažin kokios išskirtinės jo išvaizdos: vienintelė priežastis, privertusi su juo susidėti, buvo daug vertingesnė nei pinigai, už kuriuos Bertanis nusipirko ją šiai nakčiai.

– Dabar eikš čia, – įsakė jis. – Tęsk savo darbą.

Pilkos kardinolo akys stebėjo Karlotą, kai ji atsikėlė ir suklypo priešais jį prie lovos. Iš anksto buvo sutarta, kad dabar ji privalo susidėti rankas it maldai.

– Gerai, – sukuždėjo jis. – Dabar tu atrodai dorybinga lyg jaunutis angelas, nors iš tiesų esi subrendusi moteris, pasileidusi kekšė. Bet aš mėgstu brandžias pasileidusias moteris, nors daug labiau man patinka visai jaunos ir nekaltos. Kiek tau metų? Atsakyk!

– Keturiasdešimt.

Jis nusijuokė.

– Esi sena. Tačiau man patinka tavo ilgi plaukai – minkšti it avies vilna. Galbūt padarysiu tave nuolatine savo drauguže.

– Aš to nenoriu, – atsakė Karlota.

– Tu neturi pasirinkimo. Aš tau dosniai sumokėjau.

– Šįvakar – taip. Bet rytoj Jūs vėl būsite vyskupas, o aš – laisva moteris.

Jis nusijuokė.

– Galėčiau tave sumušti, tu pati tai žinai. Mušti tol, kol man paklusi.

„Ar gali Bertanis, – mąstė Karlota, – pasmerkti mane dar didesniai skausmui nei šis, jau ilgus metus deginantis krūtinę ir it peiliu raižantis širdį?“

Jis įspraudė jai į lūpas šiurkštų, beastrį bučinį, o ji įgudusiai pakluso jo norui. Bertanis žvilgtelėjo į ją, tikrindamas, ar jos rankos vis dar sudėtos tarytum maldai, paskui patenkintas apsilaižė ir dar kartą ją pabučiavo – taip pat, kaip ir pirmą kartą.

Bertanis paleido ją iš glėbio, jo akyse žybtelėjo keistos ugnelės.

Jis trenkė Karlotai antausį, nubloškusį ją ant grindų.

Ten ji ir liko gulėti. Buvo jau spalio mėnuo, ir šaltos plytelės truputėlį atvėsino degantį skruostą. Karlota taikstėsi su viskuo. Ji būtų galėjusi riktelėti pro langą, kad didžiai gerbiamas Veronos vyskupas, Visuotinio Bažnyčios susirinkimo delegatas, ją muša ir prievartauja. Taip pat ji būtų galėjusi gintis. Ji nebuvo tokia silpna, kad nepajėgtų susidoroti su liesarankiu seniu. Tačiau ji kentė visus šiuos pažeminimus. Kad ir kaip tai buvo bjauru, Bertanis vis dar tebebuvo jai reikalingas. Ji bus jo vergė tol, kol jis neįteiks jai rašto, kurio ji geidė it troškulio kamuojamas keliauninkas.

Jis prisitraukė ją prie savo kojų.

– Tęsk, – lyg niekur nieko įsakė.

Jis atsigulė ant lovos, ir Karlota jau ketino vėl sunerti rankas ir ropštis ant jo, tik staiga prieškambarėje pasigirdo šnaresys.

– Kas ten? – Bertanis baimingai krūptelėjo.

– Tikriausiai tarnas, – pasakė Karlota.

– Aš išsiunčiau visus tarnus, namas visiškai tuščias.

Pasigirdo žingsniai, batų užkulnių taukšėjimas į grindų plyteles, paskui akimirka įsiviešpatavo nejauki tylą, o tuomet ir vėl nuaidėjo tie žingsniai. Žvakės liepsna supleveno nuo vėjo gūσιο, įsiveržusio

pro pravertų durų plyšį, ir užgeso. Tik židinyje smagiai traškėdama vis dar tebeliepsnojo šilta ir jauki ugnis.

Galbūt įsibrovėlis jau stovi tarpduryje ir stebi juos?

Bertanis atstūmė Karlotą šalin ir užsimetė tuniką.

– Kas čia? – šuktelėjo jis ir neryžtingai atsikėlė iš lovos.

Atrodė, jog prabėgo visa amžinybė, kol pagaliau pasigirdo atsakymas.

– Jūsų Ekscelencija! – sušuko nepažįstamas vyriškas balsas. – Prašom pasakyti, kur Jūs? Atleiskit, bet aš privalau kuo skubiau su Jumis pasikalbėti.

Bertanis užsimetė ant tunikos apsiaustą ir išėjo į prieškambarį. Trumpai šnektelėjęs su nepažįstamuoju, jis įkišo galvą į miegamąjį, pasakė Karlotai, kad pokalbis užtruks, ir užtrenkė duris.

Karlota net nebandė dangstyti savo kūno, baimindamasi, kad nepažįstamasis gali užceiti į miegamąjį. Tūkstančius naktų svetimi žmonės matė ją nuoga, ir gėdos jausmas buvo kitoks nei skausmas – laikui bėgant, gėda pradingo be pėdsakų. Kaip ir daugybė kitų jausmų, ji paprasčiausiai iš lėto numirė, panašiai kaip lapai, kuriuos nuo medžių šakų negailestingai nuplėšia žvarbus rudens vėjas. Per šiuos ketverius metus, versdamasi kekšės amatu, Karlota tapo tikra vieniše, ji prarado ne tik daugybę žmonių, bet ir pojūčių. Džiugesys, noras gražiai pasipuošti, begalė paprastų, tačiau kartu ir nuostabių kasdieniškų pojūčių, apie kuriuos visiškai negalvoji, kai jie su tavimi, – visa tai dingo kaip dūmas. Čia, Tridente, Karlota susipažino su dviem geraširdžiais, mielais žmonėmis, kuriuos nepaprastai mėgo, vis dėlto dabartiniame jos gyvenime negalėjo būti vietos jokiai simpatijai ar draugystei.

Karlota atvėrė langą. Nakties sutemose blyškiai bolavo siluetai kalnų, glaudžiu ratu kone ištisai apsupusių Tridento miestą. Giedromis dienomis jie tviskėjo auksu, o jų šlaitai, apaugę kedrais, atrodė nepaprastai didingi. Bet naktį kalnai panėšėjo į vaiduoklius, milžinus, grėsmingas pamėkles. Nuo kalnų viršūnių apačion į slėnį it nepermatomas šydas driekėsi šaltas rūkas, žvarbūs vėjo gūšiai tartum šaižiai spiegiantys trombonai šurpino ausis. Vėjas atnešė supuvusių lapų dvoką. Gamta dvelktelėjo mirties šalčiu.

Ji vėl skubiai uždarė langą, susirangė prie židinio ir gurkštelėjo vyno. Bertanio apartamentai buvo labai jaukūs, nors ir ne tokie prašmatnūs kaip rūmai, bet tikrai gerai įrengti namai netoli katedros aikštės. Jam pasisekė susirasti ištis puikų būstą. Dabar į miestą nenutrūkstamu srautu plūste plūdo prelatai, jų buvo pernelyg daug, kad visiems pavyktų surasti jų luomui priderančius namus. Po trijų dienų į šį miestą sužiurs viso pasaulio žmonių akys – tuomet bus paskelbta Visuotinio Bažnyčios susirinkimo, *Concilium Tridentinum*, pradžia, ir šviesiausi dvasininkijos luomo protai aptars šiuo metu viso pasaulio krikščionis kamuojantį klausimą: nuo šio susirinkimo priklausė tolesnis Bažnyčios, taip pat ir visos krikščionijos likimas.

Karlota nelabai nusimanė apie visus šiuos dalykus, tačiau ji tiksliai žinojo, kad Bertanio žodis susirinkime buvo labai svarbus. Ji tučtuojau pastebėjo neeilinį jo protą. Jau seniai liovėsi stebėjusis, kad aukšto luomo dvasininkai, dienomis tokie galingi ir išdidūs, naktimis tapdavo bevaliais savo pačių aistrų vergais – dienos šviesoje jie buvo pamaldūs ir romūs it angelai, o nakties sutemose virsdavo apsėstaisiais. Jie kraustydavosi iš proto dėl vyrų ar moterų, šlaunų, kojų pėdų, bambų, didžiulį pasitenkinimą jiems suteikdavo skausmas, smūgiai, kandžiojimas, žaizdos... Bertanis, dienos šviesoje liberalus reformatas, nakties sutemose virsdavo valdingu, žiauriu vyru, kamuojamu iškrypėlišku geidulių. Bet negi ji galėjo jį už tai pasmerkti? Tiesą pasakius, jis nelabai skyrėsi nuo Karlotos. Jos širdyje taip pat tūnojo paslaptis. Žmogus, stebėdamas šią kukliai apsirengusią moterį, žvelgdamas į dideles, žaižaruojančias juodas akis, klausydamasis krikščioninio jos balso skambesio ir liesdamas švelnią odą, net nebūtų galėjęs įtarti, kad kažkada ji jau bandė nužudyti žmogų – žmogų, su kuriuo niekuomet nebuvo net kalbėjusi, kuris nė karto nebuvo suteikęs jai skausmo. Ne, su Inocentu ji iki šiol neturėjo jokių reikalų – ji buvo tik regėjusi jo veidą ir žinojo jo vardą.

Anuomet, prieš septynis mėnesius, Karlotai pavyko prasibrauti iki pat jaunojo kardinolo miegamojo durų. Ji sugundė vieną iš jo tarnų ir įkalbėjo jį pasiimti ją į savo kambarį rūmuose. Gavęs tai, ko troško, jis užmigo. Ilgai nedvejodama ji išslinko pro duris ir it

1551 metų spalio 9-oji,
iki iškilmingo Visuotinio Bažnyčios
susirinkimo atidarymo liko dvi dienos

Kai Antonija pramerkė akis, jis vis dar miegojo. Jis buvo skulptorius ir turėjo tokių nuostabų kūną, lyg būtų pats sau išsitašęs jį iš akmens. Dar vakar jis atrodė jai esąs nepaprastai patrauklus ir ji geidė jo lygiai taip pat aistringai, kaip ir užvakar, kai juodu susipažino. Jis buvo italas – atrodė, kad visi skulptoriai buvo vien italai, o italai jai patiko. Jie buvo daug įdomesni nei vokiečiai, prancūzai ar ispanai. Italai, padarę nuodėmę, tučtuojau bėgdavo į bažnyčią, atlikdavo išpažintį ir gaudavo kunigo išrišimą. Ši tauta pasižymėjo stebėtinu prieštarīgumu: amžinojo prakeikimo baimė bičiuliuosi su besaikiu mėgavimusi visais žemiškojo gyvenimo malonumais, pamaldumas su gašlumu, santūrumas su karštakošiškumu. Šis šimtmetis sparčiai keitė Pietų šalių žmones, ir jis pats keitėsi siaubingai greitai, lyg ketindamas pražysti nepaprasto grožio margaspalviu žiedu. Muzikos instrumentai pragysdavo iki šiol negirdėtais garsais, žmonės šoko vis drąsiau, rengėsi vis įžūliau, kūrė laisvamaniškas eiles. Tačiau visose srityse pirmavo italai – puiki tauta, gimusi būti mylima ir mylinti.

Vis dar tvyrojo juoda naktis, apie brėkstantį rytą nedrąsiai pranašavo tik plonytis pilkšvas rėželis horizonte. Ir vis dėlto, norint laiku patekti į katedrą, jai reikėjo paskubėti. Skulptoriaus dirbtuvės tamsoje ji apgraiбомis ieškojo savo drabužių, apčiupinėjo gipsines Aristotelio, Medėjos ir šv. Eligijaus galvas, fligelyje atsitrenkė į skulptūrą erelio, kuris veikiau buvo panašus į varną, nei į šį kilnų paukštį, ir galiausiai rado tai, ko ieškojo, ant popiežiaus Juliaus III kelių.

Ji apsvilklo suknelę, net nežiūrėdama, kaip krinta jos klostės. Antonijos visiškai nedomino suknelės, jos nedomino taip pat ir visų

Vyskupas panardino rankas į vandenį dubenyje. Jos virpėjo. Net pačiomis didžiausiomis valios pastangomis jam taip ir nepavyko suvaldyti to virpėjimo, o tai beprotiškai jį siutino. Jis jau nebe toks stiprus kaip anksčiau. Senatvė pamažu smelkiasi į jo kūną it šaltis žvarbią naktį, sustingdydama rankų stiprybę, apsunkindama kvėpavimą, prislopindama galingą ir stiprų balsą, pastaruoju metu tapusį kimų ir gergždžiantį, negailestingai atimdama iš jo norą mylėtis, diskutuoti, į ledo kalėjimą uždarydama viltį ir netgi troškimą galybėtis su popiežiumi dėl valdžios. Visas kūnas palengva apsitraukia ledu, jis pamažu apmiršta, virsta tuščiu bejausmiu kiauštu, panašiu į susiraukšlėjusius vaisius, kuriuos žiemos šaltis aptraukia ledu ir užkonservuoja. Jauni žmonės bodisi seniais ir bendrauja su kitais jaunuoliais – tokiais pačiais pavasario vaikais, kaip ir jie patys. Tai varo jį iš proto ir sukelia įtūžį. Kuo labiau jis sensta, tuo smarkiau siunta ant savo senatvės, moterų ir ant savęs.

Ištraukęs rankas iš vandens jis pastebi, kad jo paviršius apsitraukė gelsva plėvele nuo tepalų, kuriais kurtizanės įtrina savo kūnus, norėdamos kuo ilgiau išlikti jaunos ir gražios. „Štai dar viena beviltiška žmogaus kovos su laiku išraiška“, – šmėkšteli galvoje mintis ir jis valandžiukę susimąsto. Bertanis pavargo: naktis buvo išties audringa.

Staiga jis pamato, kaip į vandenį kapteli raudonas kraujo lašas, išplinta į didelę dėmę ir galiausiai išsisklaido. Kraujas. Kraujas iš piršto. Nubrozdinta oda – menkniekis, viso labo tik nedidelis įbrėžimas. Jis pats ir susibraizė, veikiausiai smogdamas kurtizanei į veidą.

Nusprendžia nekreipti į žaizdelę dėmesio, bet staiga pajunta dūrį į nugarą. Jam visiškai neskauda, bet vis dėlto kažin kas pasikeičia. Jis nori atsigręžti, tačiau jam taip ir nepavyksta to padaryti. Jis nori rėkti, tačiau vietoje balso iš burnos išsiveržia visai kas kita.

Vanduo dubenyje nusidažo raudonai.